
POSUDEK
K DIZERTAČNÍ PRÁCI „OCHRANA PRÁVA NA SPRÁVEDLIVÝ PROCES VE VZTAHU
K ŘÍZENÍ O PŘEDBĚŽNÉ OTÁZCE“

JUDr. Martin Smolek, Ph.D., LL.M.

Zpracovatel dizertační práce: Mgr. Petra Němečková
Školitel: Prof. JUDr. PhDr. Michal Tomášek, DrSc.

Řízení o předběžné otázce jako součást práva na spravedlivý proces – na první pohled velmi teoretické (a netradiční) téma má, možná překvapivě, poměrně jasné praktické kontury: autor tohoto posudku se nejednou setkal se stížnostmi (či přesněji povzdechy) advokátů nad neochotou vnitrostátních soudů pokládat předběžné otázky, a to i v situaci, která zcela zjevně obsahovala unijní prvek dosud neřešený judikaturou Soudního dvora EU, přičemž řešení nemohlo být zdaleka považováno za *acte clair*, část soudců dokonce z obavy před námitkami účastníků řízení směřujícími vůči nepoložení předběžné otázky raději zcela opomene v rozsudku zmínit unijní prvek, byť je zjevné, že takový prvek řešený spor obsahuje. Vedle toho se jedná o téma aktuální, a to zejména z důvodu pokračujícího vyjednávání dohody o přistoupení Evropské unie k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, jak správně uvádí autorka předložené disertační práce – současná spekulativní debata nad osudem judikatury *Bosphorus*, resp. nad tím, zda Evropská unie bude nucena po přistoupení sundat „bosphorské růžové brýle“, kterými zatím idylicky nahlíží na vztah Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora EU, může záhy po přistoupení získat zcela praktický rozměr právě i ve vztahu k ochraně práva na spravedlivý proces v rámci řízení o předběžné otázce podle čl. 267 Smlouvy o fungování EU.

Zvolené téma autorka zpracovává ve třech substantivních kapitolách – první z nich (kapitola 5) se na problematiku dívá z pohledu judikatury obou evropských soudů (myšleno Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora EU), druhá (kapitola 6) se zabývá otázkou možností nápravy porušení povinnosti položit předběžnou otázku a konečně třetí ze substantivních kapitol (kapitola 7) nahlíží na problematiku z hlediska přístupu ústavních soudů vybraných evropských zemí.

Práce je logicky členěna, dobře (až na jednu výjimku uvedenou dále) strukturována, autorka prokázala schopnost práce s judikaturou i odbornou literaturou.

Na druhou stranu by z obecného pohledu bylo možné práci vytknout její značnou popisnost – autor posudku postrádá v práci více vlastních úvah, potažmo hodnocení popisovaných zjištění ze strany autorky práce.

Z hlediska struktury, resp. přesněji její náplně, si autor posudku klade otázku, proč se práce z hlediska svého předmětu na poměrně velkém prostoru zabývá obecnou (jinak bezesporu velmi zajímavou) otázkou vztahu evropského (unijního) na jedné straně a ústavních pořádků na druhé straně (s. 74 až 129 práce). Bylo by pochopitelné, pokud by autorka na základě tohoto východiska demostrovala vliv obecného přístupu ústavních soudů k právu EU na otázku práva na spravedlivý proces ve vztahu k řízení o předběžné otázce (přičemž by patrně dospěla k závěru, že tento vliv je nulový, resp. že daleko podstatnější pro přiznání práva na spravedlivý proces ve vztahu k řízení o předběžné otázce je (ne)existence institutu ústavní stížnosti) – takové úvahy, resp. konkrétně pojitko mezi kapitolou 7.1 a 7.2, a tím o obhájení potřeby kapitoly 7.1, v práci bohužel chybí.

Z faktických chyb si autor posudku dovolí upozornit pouze na jedinou, a to na tvrzení na s. 35 práce, podle kterého *„[D]nes má Listina v členských státech, s výjimkou Spojeného království, Polska a České republiky, stejnou právní sílu jako Smlouv[aj]y o Evropské unii a Smlouv[aj]y o fungování EU [...]“*. V tomto ohledu dotčený protokol připojený k Lisabonské smlouvě (a) nepředstavuje žádnou výjimku z aplikace Listiny v dotčených státech, jak jednoznačně judikoval Soudní dvůr v rozsudku ve věci C-411/10 NS (*„Jak uvedla generální advokátka zejména v bodech 169 a 170 svého stanoviska ve věci C-411/10, ze znění tohoto ustanovení vyplývá, že protokol (č. 30) nezpochybňuje použitelnost Listiny ve Spojeném království nebo Polsku, což potvrzují body odůvodnění uvedeného protokolu. [...]“* – bod 119 rozsudku; *„Za těchto podmínek čl. 1 odst. 1 protokolu (č. 30) ozřejmuje článek 51 Listiny, týkající se oblasti použití Listiny, a jeho účelem není osvobodit Polskou republiku a Spojené království od povinnosti dodržovat ustanovení Listiny, ani bránit soudu některého z těchto členských států, aby dbal na dodržování těchto ustanovení.“* – bod 120 rozsudku) a (b) protokol ve vztahu k České republice nebyl ještě vůbec sjednán, natož ratifikován v členských státech.

Přes výše uvedené připomínky hodnotí autor posudku práci vysoko a doporučuje ji k obhajobě. V jejím rámci by se autorka mohla zaměřit na následující:

1/ Jak se ve světle předběžné otázky ve věci C-84/12 *Koushkaki* díváte na právo na spravedlivý proces ve vztahu k neexistenci soudního přezkumu neudělení (krátkodobého) víza v českém právním řádu?

2/ Jak hodnotíte nedávný rozsudek rakouského soudu ze dne 14. března 2012 ve věci U 466/11-18¹ ve vztahu k přístupu ústavních soudů členských států k přímé aplikaci Listiny EU?

3/ Jak hodnotíte další položeni předběžných otázek v kauze tzv. (česko)slovenských důchodů (věc C-253/12 *JS*) z pohledu konstatování Ústavního soudu o kárném řízení ve smyslu § 87 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích v nálezů Ústavního soudu III. ÚS 939/10.

V Praze dne 22. srpna 2012

¹ Dostupné na http://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?Abfrage=Vfgh&Dokumentnummer=JFT_09879686_11U00466_2_00.